

Habilitacija dr. Gregorja Kreka na graški univerzi

V Loških razgledih št. 46 sem članek o Gregorju Kreku takole zaključil: »Že čez nekaj dni, dne 25. julija, je dobil doktorsko diplomo, napisano v latinščini. Nikjer ni navedeno, ali je bila zanj potrebna disertacija.« To uganko mi je razrešil v istem letniku LR Stane Južnič v članku o Simonu Šubicu, Krekovemu kolegu z graške univerze, ko je na strani 358 zapisal: »Do leta 1872 v Avstriji za razliko od nemških dežel niso poznali doktorske disertacije v sodobni obliki. Za pridobitev doktorske časti je zadoščal filozofski rigoroz, ki je bil zelo zahteven.«

Tega leta, 1864, ko je Gregor Krek z doktoratom končal univerzo v Gradcu, se je njegov oče Jernej s svojo drugo ženo Elizabeto in njunimi šestimi otroki preselil iz Četene Ravni v Selca v Selški dolini.¹ Njegov brat Jože, ki ga mačeha prav tako kot njega ni marala, je tedaj 21-leten služil za hlapca v javorskem župnišču.

V prejšnjem članku sem že omenil, da je Krek v šolskem letu 1863/64 že honorarno poučeval slovenski jezik na višji graški realki. Ta pouk je nadaljeval tudi v šolskem letu 1864/65, seveda zaradi končane univerze že kot suplent, ki je po potrebi poučeval tudi latinščino in nemščino. Obenem je honorarno poučeval slovenski jezik na graški tehnični visoki šoli Joanneum.

Kot pesnik se oglašava vedno redkeje. V Novicah je 3. avgusta 1864 objavil pesem Nada², kjer se je že podpisal kot dr. Gregor Krek. Pesem je lepo pričel s prvo kitičo v ritmu daktilov:

*O nada, ti iskrica mila, nebeška,
ti ude otrpnjene spet oživiš;
umakne se tebi vsa reva človeška,
na prestol berača celo posadiš.*

Žal se v naslednjih petih kitičah lepša misel v gostobesednosti razblini.

Dve pesmi je spet objavil šele poleti leta 1865 v Slovenskem glasniku. 1. julija je na začetku 7. številke objavljena pesem Novo življenje³; kar v osmih kitičah je izpovedel nostalgijo po mladosti, nekoliko sorodno kot Prešeren v pesmi Slovo od mladosti, kar spričuje peta kitiča:

*Mladost in spomlad! Kako brzo bežite,
a vendar dni prejšnjih ne kličem nazaj;
mladenču je težko le to pozabiti,
kar mu je življenje oslajalo maj.*

Na začetku osme številke 1. avgusta pa je izšla pesem V spomladi', ki spominja na Jenka:

*Vesel poslušam ptičic petje,
navdaja rožic dub me mlad;
prijazno mika me v zavetje
kristalnega potoka blad.*

Konec novembra 1865 je šel na Dunaj delat profesorski izpit za poučevanje na srednjih šolah. Član komisije je bil tudi dr. Fr. Miklošič. Najprej je 29. novembra pisal klavzurno nalogo iz nemškega jezika, 5. decembra pa je opravil zagovor svoje klavzurne naloge in zagovor svoje domače naloge iz slovenskega jezika o staroslovanskem in slovenskem pridevniku.⁵ 2. decembra mu je zaročenka Lavra poslala pismo na Dunaj, v katerem pravi med drugim: «... Rada bi vedela, ali se boš v sredo vrnil z jutranjim ali večernim vlakom. Mislim z gotovostjo, da si boš po izpitu gotovo zaželel domov, kjer te jaz z mnogo ljubezni in veselja pričakujem. Z radovednostjo mislim na tvoje pripovedi, ker si sedaj nekaj posebnega doživel, kar se nekoliko tudi mene tiče – ali ne, moj nadse ljubljeni doktor? Tvoja klavzurna dela bodo gotovo pobvaljena; sedaj imaš nekaj budih ur, a boš potem srečen človek, saj boš dosegel svoj cilj. K temu ti želim tisočkratno srečo!»

Dne 21. decembra 1865 so mu z Dunaja poslali spričevalo o usposobljenosti za poučevanje z obsežno utemeljitvijo.⁶ Svoje domače delo iz slovenskega jezika je obravnaval pri zagovoru izčrpno in ustrezno sedanjemu stanju znanosti. Glede klavzurne naloge iz nemškega jezika so mu zapisali, da je gramatični detajl svoje naloge dobro obdelal in pokazal temeljit vpogled v historično slovnico. Pri ustnem izpitu iz nemščine je dobro stvarno in slovnično analiziral eno od Goethejevih pisem. Spričevalo je podpisalo kar devet izpraševalcev in članov komisije.

Po novem letu 1866 je poslal v Slovenski glasnik pesem Spomin⁷, ki je bila objavljena 1. febr. 1866 in pomeni Krekovo slovo od poezije, saj poslednjem ni objavil več nobene svoje pesmi. V zadnji kritiki je izpovedal le spomin na srečne dni svoje mladosti in svoje prve ljubezni:

*Za vsem le spomin še ostaja,
ki v prejšnje me čase pelja,
ki s srečo srce mi napaja,
z ljubeznijo prvo navda.*

Poslej se je Krek poleg poučevanja na realki z vso silo posvetil pisanju habilitacijske razprave, s katero bo skušal priti na graško univerzo kot privatni docent za slovansko jezikoslovje in književnost. Vzel je iz svoje domače naloge za strokovni izpit o slovanskem pridevniku ožjo temo o njegovi samostalniški sklanjatvi in jo temeljito obdelal pod naslovom *Samostalniška sklanjatev pridevnika v stari slovansčini in slovenščini* (Die nominalen Flexion des Adjektivs im Alt- und Neuslovenischen). To zelo učeno razpravo je najprej objavil v Izvestju graške realke za

leto 1866⁹ in šteje kar 52 strani. Jeseni tega leta jo je dal natisniti še kot samostojno publikacijo na Dunaju.

V omenjerem Izvestju še piše, da je 19. avgusta 1865 štajerski deželni zbor Kreku potrdil mesto suplenta, po strokovnem izpitu pa 26. januarja 1866 mesto profesorja slovenskega jezika na višji realki in tehnični visoki šoli. To je državno ministrstvo vzelo na znanje 19. aprila 1866. Na realki je poučeval dva jezikovna tečaja po tri ure tedensko, medtem ko je literarni kurz zaradi pomanjkanja slušateljev odpadel. Torej je učil slovenščino šest ur tedensko na realki in verjetno tri ure na Joanneumu.

Na pomlad 1866 sta se Gregor in Lavra po petih letih zaljubljenosti pripravljala na poroko, ker se je napovedal otrok. Avstrija se je pa tedaj pripravljala na ponovni vojni spopad z Italijo. Tik pred poroko je moral Gregor v svojo rojstno faro in občino po dokumente za poroko. Obenem je skušal pomagati svojemu 23-letnemu bratu Jožetu, ki ga je žreb izbral za vojaka in mu je grozila italijanska fronta. 22. marca 1866 je Lavra Gregorju pisala pismo:

«Prisrčno se Ti zabvaljujem za Tvoje pismo. Daj Bog, da tudi Tvoj strah za dragoga brata ne bi bil potreben. Dobre besede mnogo pripomorejo in z njimi boš Ti vsekakor pomagal k oprostitvi Tvojega brata.

Kakor razberem iz Tvojih vrstic, so zadnji dnevi tedna bili posvečeni brepenenju po domu in vseč mi je, da si imel v spremstvu svojega brata dvojno zadovoljstvo. Iz srca Ti želim, da bi bil teh par prostih dni srečen. Otresi se vseh težkih misli, bodi živahen in vesel, da boš tu doma potem z veseljem poprijel za delo. Tudi svojemu ljubemu očetu boš storil veselje, če boš prišel k njemu z veselimi obrazom, če ga boš prepričal o srečnem začetku svojega življenja v dvoje. Povej mu, da ga imam že sedaj rada, čeprav ga nisem še videla.

... Kako rada se bom poslej udeležila Tvojih potovanj, kako se veselim praznovanja velike noči s Teboj. Sedaj imam mnogo dela s svojo poročno obleko; hočem jo okrasiti za ta srečni dan. Samo če boš tudi Ti, moj Gregor, srečen in Te bo veselilo živeti z menoj. Reci mi lepo besedo, srček moj, in objemi me zopet tako kot v prejšnjih lepih časih. Tako boš potrdil, da je moja vera v Tvoje dobro srce in v Tvojo plemenitost resnična!«

In v pismu dva dni kasneje:

«Moj visokospoštovani ženini! Ljubi Gregor!

Sem v strahu, da mojega pisma nisi prejel, saj pričakanega pisma od Tebe ni bilo. Samo odkrito povej, visokoučeni doktor, ali nimam dovolj vzroka za ljubosumnost? Ne in vendar; imam veliko zaupanje in poznam Tvoj strah za usodo svojega ljubega brata. Tudi če bi ga to doletelo, se ne obremenjuj preveč, ljubi Gregor. Brat s svojim svežim dubom in živahno naravo bo to bolečino lažje premagal kot oče. Tega bova pa obiskala kasneje in ga poskušala potolažiti. Sicer se mu je pa rodila še ena hčerka ... To pismo Ti spričuje, da mislim nate in upam, da Te bom v dveh dneh sprejela, kar naj bi ustrezalo Tvojim obljubam.

Bodi zdrav, ljubljeni Gregor, zabavaj se dobro med svojim obiskom in mi kmalu piši, kar zaskrbljeno pričakujem.

Od vseh sprejmi mnogo prisrčnih pozdravov! Bog blagoslovi Tvoje srce, Tvoje zdravje in naju oba dvojno, da bi se kmalu spet videla.

Tvoja Laučička-

Mein sorglosigster Liebling
 lieber Gregor!

Ist dir im Augenb. das Dir meine Absicht
 samt Lieblichkeit nicht ersallen lust, indem
 das sind gesoffter Brief von einem lieben
 ganz nicht erspüren ist, von say' anfang
 liz, sorglosigster Gottlob, hab' ich nicht genug
 Grund erspüren zu sein - ? wenn
 und darf bei ich ab nicht - ich sehr groß
 Vertrauen und kann denn jetzt wissen,
 den Gedanken mir das Lieb einem lieben
 Bundes und sehr dieser mir der Worte, in
 Challs Kopf das Traurige ungelassen mir
 der Brief zu viel grüßen weißt, geliebter
 Gregor. Das Bundes mit einem freilich
 Gutes und seine freilich Worte, wird
 diesen Bismarck liebster überkommen als der
 Vater - diesen aber wollen wir bei einem

Prva stran pisma Laure Schilcher Gregorju Kreku tik pred poroko 24. marca 1866

Končno sta se Gregor in Lavra poročila 9. aprila 1866 v cerkvi sv. Leonarda v Gradcu in začela skupno življenjsko pot. Stanovala sta v Attemsgasse 1000. Družinska vez se je še okrepila, ko se jima je 10. decembra 1866 rodil sin Bogomil. Verjetno je to slovansko ime izbral oče kot slavist. Otrok je bil prav tako krščen v cerkvi sv. Leonarda.¹⁰

Nun allen mein herzlich Gruesse an dich!
 Gott segne dein Herz und deine
 Gemüthsart und dich beide segne
 Laus mit mich bald wiederzufahren!

Dein Laurista

Am 14 März 1866.

Zadnja stran pisma Laure Schilcher Gregorju Kreku tik pred poroko 24. marca 1866

Za kres leta 1866 je prišlo do silovite bitke med Avstrijci in Italijani pri Custoizzi. Ali je bil tam kot avstrijski vojak tudi Gregorjev brat Jože, nimam podatka. Vsekakor je ostal živ, saj bomo še slišali o njem. Avstrija je zmagala na morju, a bila poražena na suhem in izgubila Benečijo.

V septembrski številki SG je v rubriki Književni obzor urednik Anton Janežič zapisal: *Mnogo čislani slovenski pisatelj g. dr. G. Krek je razglasil v letniku graške višje realke in v posebnem natisu izdal jako važno slovníško razpravo pod naslovom -Ueber die nominale Flexion des Adjectivus im Alt- und Neuslovenischen- kot odlomek večega spisa o slovenskem pridevniku, v kateri se je skazal učenega preiskovavca našega jezika. Slovníški nauk je pojasnjen z mnogimi zgledi iz stare in nove slovenščine, ki so žive priče njegove marljivosti. Z veseljem pozdravljamo ta krasni izdelek domače učenosti, srčno želeči, da nam v kratkem izide celo obljubljeno delo.*¹¹

14. novembra 1866 je Gregor poslal profesorskemu kolegiju v Gradcu prošnjo za dopustitev k habilitaciji za privatnega docenta na graški univerzi.¹² Prošnji prilaga:

- a) svojo doktorsko diplomu (priloga A),
- b) svojo tiskano razpravo iz področja znanosti, o kateri bo predvidoma predaval (priloga B),
- c) biografsko skico svojega življenja (curriculum vitae), dodal je še imenovanje za pravega profesorja na graški realki,
- d) program svojih predavanj, iz katerega je razviden predmet in njegova obravnava, dodal je še mnenje ravnateljstva realke.

Hochschöliches u. s. Professoren Collegium

Ihre gehonoret gefällige Bitte, uns die Erlaubung zur Habilitation als Privatdocent für Slavische Philologie und Literatur an die u. s. Kaiser Universität, seine Bitte darauf stützend, aus dem laut Ministerial-Bekannt vom 19. December 1853 geltenden, der Habilitation von Privatdocenten an österr. Universitäten betref. fenden, Bestimmungen zu entzifferen gubell wird befolgend:

- a) ein Habilitationsscriptum (Bericht A),
- b) eine geordnete Bekantmachung aus dem Gesichte der Wissenschaft. (Bericht B),
- c) eine biographische Skizze seines Lebens, und
- d) ein Programm seiner Vorlesungen, wovon die Gegenstände und deren Behandlungswiese, hinsichtlich der Vorlesungen, nach Belieben.

Prva stran prošnje
dr. Gregorja Kreka
za habilitacijo
na graški univerzi
z dne
14. novembra 1866

Temeljito je pripravil program za akademska predavanja, ki obsega kar 8 strani. Vodilo predavanj bo historično, kajti samo na tej bazi je mogoč pravilen in vsestransko jasen pogled v organizem jezika. Na tem stališču se gradi in drži korak s stanjem današnje jezikovne znanosti. Da bo tukaj tudi komparacija upoštevana, prinaša navedeno stališče s seboj, kajti zdi se potrebno končno določiti, kaj je skupno dobro slovanskih in drugih indoevropskih jezikov, kajti jezikovne pojave je treba iz njih samih končno pojasniti in jezik v svoji lastni zgradbi utemeljiti, ne da bi preveč uporabljali primerjave, kajti taka izvajanja pri poslušalcih otežujejo pogled na zgradbo jezika.

Vedno se izhaja iz stare slovanščine in to po učinku na jezikovne pojave drugih indoevropskih jezikov postavlja v svetlejšo luč in sme biti poleg sanskrta, obeh klasičnih jezikov, litavščine in letonščine, katerih jezikovni organizem sta že temeljito raziskala Schleicher in Bielenstein, posebnega pomena. Poleg stare slovanščine bodo pritegnjena še starejša obdobja drugih slovanskih jezikov, posebno še, če bo šlo za razčiščenje načelnih vprašanj, o katerih so raziskovalci še danes deljenih mnenj. Tu se bo primerjalo jezikovne oblike s staroslovanskimi, katerih dotedanji razvoj se zdi potreben, predlogi o tem pa naj bazirajo na kritični podlagi in izgradnja naj ne obvisi v zraku.

Medtem ko naj bi bili za starejša obdobja slovanskih jezikov upoštevani jezikovni spomeniki, naj bi za življenje novejših slovanskih jezikov bil poudarek na jugoslovanskih, posebno še na slovenskem jeziku. Poudarjena bo zgodovina teh jezikov in razvoj njihovih narečij.

Stališče določa tudi že potek predavanj. Pričela se bodo z glasovnimi zakoni in besedotvorjem, od tu se bodo pomaknila k oblikoslovju in končala s skladnjo. Za vsakega teh treh delov bo treba tri ure predavanj tedensko. Poleg tega bo treba seznaniti slušatelje s temeljnimi elementi staroslovanske slovnice. Ta predpostavka zahteva, da se branje staroslovanske hrestomatije ne pomika predaleč in že začetniki lahko sodelujejo pri filoloških vajah.

Da bo predmet v celoti zajet, bo treba pritegniti še pomožne znanosti in jih upoštevati: literarno zgodovino, arheologijo, mitologijo, etnografijo in paleografijo.

Literarna zgodovina, ki naj zajema vsa slovanska ljudstva, bo zahtevala najmanj štiri semestre po dve uri tedensko. Obsegala naj ne bi samo bibliografski del, ampak tudi kritično in estetsko vrednotenje knjižnih del.

Jezikovna znanost stoji v ozki zvezi z etnografijo, ki se medsebojno dopolnjujeta, kajti jezik in ljudstvo se medsebojno pogojujeta, zato ta predmet zahteva predavanja dve uri tedensko v enem semestru.

Pri arheologiji bi najprej upošteval tisto, kar se naslanja na pozitivni temelj in gotove končne rezultate. Ta predmet bi zahteval predavanja tri semestre po dve uri tedensko.

Glede mitologije bo komaj mogoče kaj sistematičnega povedati, kajti najdišča, ki vsebujejo neoporečne dokaze, še niso dovolj raziskana, v ljudstvu dremajoči in v različnih zapisih ležeči material še ni zbran. Kot preuranjeno bi se zdelo, kajti veliko gradiva bi še bilo treba zbrati in raziskati, da dobimo fiziognomije božanskih likov, ki bi omogočile dokončno izgradnjo slovanske mitologije.

Paleografija bi zahtevala glede na material, ki je podpisnemu na razpolago, en semester po eno uro tedensko.

Podpisani si dovoljuje samo še navesti, da bi tedensko menjaje predaval enkrat po pet, enkrat po šest ur. Pri obravnavi vseh slovničnih vprašanj mi bodo vedno pred očmi besede J. Grimma: »Jezikovna raziskava, od katere izhajam in kateri pripadam, me ni zadovoljevala na način, da nisem vedno rad šel od besed k stvarim: jaz nočem hiš samo graditi, ampak tudi v njih stanovati.«

Kot sem že omenil, sta 10. decembra 1866 postala Gregor srečni očka in Lavra srečna mamica. V pismu prof. Josipu Marnu 9. januarja Krek tega dogodka ne omenja, pač pa je že moral zvedeti za Levstikovo negativno mnenje o svoji poeziji, ker rad pritegne Marnovi kritiki Levstika:

«... Levstika ste šembrano ostro prijeli, ali njemu tudi jaz ne morem odpustiti, da ima tu in tam besede in stavke, ki so zares taki, da človek nevoljno položi slovnico v stran. Tudi Jagič mi je dejal, da mi Levstikovo delo ni potšči in se je čudil, da more mož, kterelega Slovenci tako porišujejo, tako dati med svet.

Pisati zdaj ne morem ničesar; pripravljam se marno, da bodem mogel že drugo polletje začeti razlagati na visocih šolah. Odmeril sem zato te-le predmete: a) staroslovansko slovnico z ozirom na primerjajoče jezikoznanstvo (2 uri); b) slovansko

archäologijo (2 uri) in c) uvod v literarno in kulturno zgodovino slovansko (1 uro – coll publicum). Le tega se malo bojim, da bodem s časom preveč obložen in bi to rtegnilo kvariti zdravje moje, ktero je za zdaj, hvala Bogu, dobro urtherjeno.

Die Schrift des Herrn Dr. Gregor Koch über die römischen Deklination der Objektive im Alt- und Neu-Lateinischen befindet sich vor Allem im Lichte der Zusammengehörigen Objektformen und vor allem jedem der syntaktischen Bedeutung, namentlich der römischen, sehr günstig. Der erste Gegenstand wird als beweislich gezeigt, während und so ziemlich ins Runde gebracht, nicht unglücklich befunden, nur so wenigstens. Es ist die Fortsetzung der zweiten Abtheilung der Dissertation für die römische Deklination, und zwar die römische Deklination der Objektive. Durch diese große Anzahl von beweisenden Stellen zu zeigen versucht. Die Abtheilung selbst wird in sich wohl schon überzeugend und wohl bewiesen. Die Dissertation kann bei seiner Darstellung im Vergleich mit dem gewöhnlichen Originaltext sehr zu Nutzen, und ohne Zweifel wäre ein Teil der Vorlesung wohl kaum gefunden worden. Die Dissertation würde für mich durch eine ziemlich vollständige und genaue Kenntnis der sprachwissenschaftlichen Literatur in seinen Untersuchungen zu fördern. Diese Untersuchung zielt auf ihn an, und wird ihn bei seinen Forschungen und dem Studium der klassischen Sprachen fördern, so wird ihn vor allem durch die römische Deklination, in welcher er zum ersten Mal, in unbekannt mit dem beweislichen, römischen römischen, selbst die Deklination und die Deklination. Diese Schrift ist vorzüglich und es ist sehr zu erwarten, dass die Dissertation als Beweis der Wissenschaft nicht zur Ehre gerechnet wird.

Miklošič

Kaligrafsko napisano mnenje dr. Frana Miklošiča o kandidatu za habilitacijo

Pozdravljam Vas, kakor tudi moja žena, prav priserčno in ostajam /ves Vaš/ dr. Gregor Krek.¹³

Tačas so na univerzi imenovali habilitacijsko komisijo, ki so jo sestavljali dr. Karl Schenkl, Karl Tomaschek in dr. Max von Karajan. Proučili so Krekovo prošnjo z vsemi prilogami, priloženo razpravo pa poslali tedanji največji slavistični avtoriteti v Avstriji, profesorju na dunajski univerzi dr. Fr. Miklošiču. A. Pirjevec sicer navaja v SBL I, 557, da je Krek v šolskem letu 1864/65 poslušal njegova predavanja na dunajski univerzi, a doslej nisem našel še nobenega dokumenta, ki bi to potrdil. Pač pa je poslal komisiji zelo ugodno mnenje o Krekovi znanstveni razpravi, ki ga zaključiti takole: *«Ta spis je izvrsten in pričakovati je, da njegov artor kot univerzitetni učitelj ne bo v nečast tej ustanovi.»*

To Miklošičevo strokovno mnenje je pripomoglo, da je sredi januarja 1867 habilitacijska komisija v poročilu profesorskemu kolegiju filozofske fakultete potrdila ustrezno strokovno znanje kandidata, imela pa je pripombe k programu predavanj. Izrekli so grajo, ker je naredil dobro primerjavo staroslovanskega jezika s klasičnimi jeziki, medtem ko so bliže ležeči starogermanski jeziki, predvsem gotski, ostali prezrti. Zdi se tudi, da kandidat ne obvlada v zadostni meri sanskerta, da bi iz njega dobil zaželeno podlago. Vendar te pripombe niso tako zelo pomembne, da bi prošnjo zavrnil. Pričakujejo pa, da bo kandidat v teku svojih študij zapolnil luknje v svojem spoznavanju in obravnavanju te snovi. Trije podpisani člani habit. komisije se strinjajo, da c. kr. profesorski kolegij dovoli kandidatu, da na temelju njegovih predlogov, zlasti pa priložene znanstvene razprave, nadaljuje postopke za habilitacijo.¹⁴

Kot naslednji postopek habilitacije je sledil kolokvij pred habilitacijsko komisijo 4. februarja 1867. Pisno mnenje komisije po kolokviju pravi, da je kandidat potrdil svoje mnogostranske zmožnosti, le v oziru na jezikovne primerjalne metode je pokazal negotovost in luknje v znanju. Vendar komisija priznava kandidatove storitve kot zadostne in mu je za poskusno predavanje določila temo *«Kratek pregled tvorbe časov v staroslovansčini v primerjavi z drugimi jeziki.»¹⁵*

To preskusno predavanje je kandidat opravil 2. marca 1867 v prisotnosti habilitacijske komisije. Pisno mnenje komisije o tej lekciji v predavalnici pravi: *«Predavatelj je z uporabo najboljših pripomočkov v redu in dovolj jasno opravil svoje predavanje. Zaželeno bi bilo le, da bi kandidat pokazal neodvisnost od svojega zvezka in dokazal sposobnost prostega predavanja.»¹⁶*

Tako je dr. Gregor Krek zaključil svojo habilitacijo na Karl-Franzevi univerzi v Gradcu in postal privatni docent za slovansko filologijo in literaturo ter začetnik prave slavistike na graški univerzi. Kakšna čast za revnega, napol osirotelega bajtarskega sina iz majhne hribovske vasice v Loškem pogorju! Vse to je dosegel s svojo sposobnostjo in občudovanja vredno pridnostjo.

Doslej je namreč na graški univerzi predaval »štajersko slovenščino« za potrebe duhovščine in uradništva na Spodnjem Štajerskem kar 44 let Koloman Kvas, po študiju jurist iz Slovenskih goric. Predaval je sprva tri, kasneje pa štiri ure na teden vse do konca zimskega semestra 1866/67, ko je bil že 77 let star. Le malo časa je užival pokoj – umrl je za božič 1867.¹⁷

Privatni docent dr. Gregor Krek je lahko z zadovoljstvom praznoval 8. marca 1867 svoj 27. rojstni dan in 12. marca svoj god na dan, ko se po ljudskem izročilu ptički ženijo. Ker pa se bo v začetku aprila začel poletni semester, ki pomeni začetek njegove akademske kariere, se je, vesten, kot je bil, takoj začel pripravljati na to svoje poslanstvo, ki ga je zastavil z vsem žarom ljubezni do slovenstva in slovanstva.

Za začetek je napovedal le tri ure predavanj na teden. Dve uri je predaval glasoslovje v okviru staroslovanske slovnice z ozirom na primerjavo z drugimi jeziki. Eno uro pa je porabil za uvod v literarno in kulturno zgodovino Slovanov.¹⁷ Seveda je še naprej učil slovenski jezik na obeh graških ustanovah kot doslej.

Misliti pa je moral tudi na svojo mlado družino, na mamico Lavro in štirimesečnega sinčka Bogomila. Iz družinskega življenja v času tega semestra se je ohranilo nekaj pisem, ki jih je možu pisala Lavra s posestva njenih staršev. Nekaj je tako obledelih, da so nečitljiva, druga pa so še kar berljiva. 28. junija piše možu, da je Bogomil zbolel, a tudi že ozdravel. Njemu pa naroča, ker ve, da rad pretirava pri duševnem delu: *«Pojdi na sprehod, odpočij se, da boš zadovoljen in se boš dobro počutil po svojih mukah in naporih. Bodi brez skrbi za otroka, ker je v skrbihi negi; sicer pa prideva kmalu dobre volje k učenemu in slavnemu doktorju Gregoriju Krecku v Gradec.»*

Muke in naporji so seveda priprave na akademska predavanja, ki so trajala skoraj do konca julija. Iz Lavrinega pisma možu 30. julija zvedo, da se bo Gregerl pridružil ženi in sinčku na posestvu njenih staršev v petek, 2. avgusta, in tako užival svoje prve akademske počitnice. Užival ne dolgo, ker je bilo treba misliti na priprave za predavanja v naslednjem semestru, ko bo polno obremenjen. Bodo pa ta predavanja temelj za njegovo življenjsko delo, za knjigo *«Uvod v slovansko literarno zgodovino»*, ki bo prvič izšla čez sedem let.

Opombe

¹⁷ Dr. Rudolf Andrejka: *Selški predniki dr. Janeza Et. Krecka*. Ljubljana 1932, str. 15.

¹⁸ *Notice*, š. 8. 1964, str. 354.

¹⁹ *Slovenski glasnik*, 1865, str. 193.

²⁰ *Slovenski glasnik*, 1865, str. 225.

²¹ ARS Priv. A LXIX – 1 (6).

²² Vsa pisma Lavre Krek-Schilcher so iz zbirke pisem v ARS Priv. A LXIX – 1 (21).

²³ Zeugnis der Lehrbefähigung von k. k. wissenschaftliche Prüfungskommission, Wien, am 21. Dezember 1865.

²⁴ *Slovenski glasnik* 1866, str. 52–3.

²⁵ *Jahresbericht über die steiermärkisch-lendschaftliche Ober-Realschule in Graz für das Jahr 1866*.

²⁶ Podatek v Pension-Urkunde za Lavro Krek.

²⁷ *Slovenski glasnik* 1866, str. 348–9.

²⁸ Universitätsarchiv Graz, Zl. 77. – Glej še: Stanislav Hafner: *Die Slavistik an der Universität in Graz bis 1918*. Anzeiger für slawische Philologie, Wiesbaden 1972.

²⁹ NUK Ljubljana, rkp. oddelek, MS 691.

³⁰ UA Graz, Zl. 123. – Poročilo je priloženo še mnenje Fr. Miklošiča.

³¹ UA Graz, Zl. 123 a.

³² UA Graz, Zl. 123 b.

³³ *SBL* I, str. 601–3.

³⁴ *Materialien zur Geschichte der Slavistik in der Steiermark*. Bearbeitet von E. Prunč und L. Karničar. Institut für Slavistik, Graz; Österr., Ost und Südosteuropa Institut Wien, 1987.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Habilitation von Doktor Gregor Krek an der Grazer Universität

Gregor Krek lehrte schon als Student der Grazer Universität die slowenische Sprache an der Grazer Ober-Realschule. Nach dem Abschluss des Studiums gab er Slowenischunterricht noch an der technischen Hochschule Joanneum in Graz, gleichzeitig bereitete er sich auf die Habilitation zum Privatdozenten an der Grazer Universität vor, wo er slawische Philologie und Literatur lesen sollte. Er bereitete eine wissenschaftliche Abhandlung vor, die eine Bedingung für die Habilitation war. Er wählte ein sprachliches Thema aus und veröffentlichte den Aufsatz zunächst im Jahresbericht der Ober-Realschule für das Jahr 1866 und später in Wien. Diese Abhandlung legte er zuerst für seine Professorenprüfung vor, die er vor einer Sonderkommission am 5. Dezember in Wien machte. Am 14. November 1866 legte er sie noch seiner Bewerbung für die Habilitation zum Privatdozenten bei. Er schickte sie dem Professorenkollegium der Philosophischen Fakultät der Universität in Graz. Seiner Bewerbung legte er auch ein umfangreiches Programm für seine Vorlesungen aus slowenischer Philologie und Literatur bei. Seine Bewerbung wurde angenommen, er musste aber vor der Habilitationskommission noch ein Vorexamen und eine Mustervorlesung bestehen, was er mit Erfolg machte. Im Sommersemester Anfang April 1867 begann er als Privatdozent die Vorlesungen über slawische Kultur, Literatur und über die Lautlehre der altslawischen Sprache zu halten.

Am 9. April 1866 heiratete er die 21-jährige Laura Schilcher, ein gebildetes Bürgermädchen aus Graz. Die Geburt ihres Sohnes Bogomil am 10. Dezember 1866 machte ihre Ehe noch stärker.